మమకారం

జోగయ్య మామ కర్రపోటు వేసుకుంటూవచ్చి కాలవ గట్టుమీద వున్న నేరేడు చెట్టునీడను నుంచున్నాడు. సూర్యుని కిరణాలకు చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకుని తన పొలాన్ని ఒకసారి చూసుకున్నాడు. తన చేల గట్ల మీదనున్న తుమ్మ చెట్లన్ని అతనికి గుర్తే. అవికూడా తనతో పుట్టి, తనతో పాటు పెరుగుతూ వస్తున్నాయి. అందులో తన హయాంలో. అవసరంగా నాగలి దుంపలకు కావలసివచ్చి రెండు తుమ్మచెట్లను మాత్రం నరికించాడు. అవి వుండేస్థలం యిప్పటికి అతనికి బోసిగా కనిపిస్తూనే ఉంటుంది. ఆ స్థలాన్ని చూసినప్పుడల్లా చేతికెదిగొచ్చిన యిద్దరు కొడుకులు తన్ను విడిచి వెళ్లినట్లు బాధపడుతూ ఉంటాడు.

జోగయ్య మామ నిట్టూర్పు విడుస్తూ తలకు చుట్టుకున్న గుడ్డపరచి, నేరేడు చెట్టు కింద కూర్చున్నాడు. అతనికి ముగ్గురు కొడుకులు. పెద్దతను నరసయ్య పొలం వని

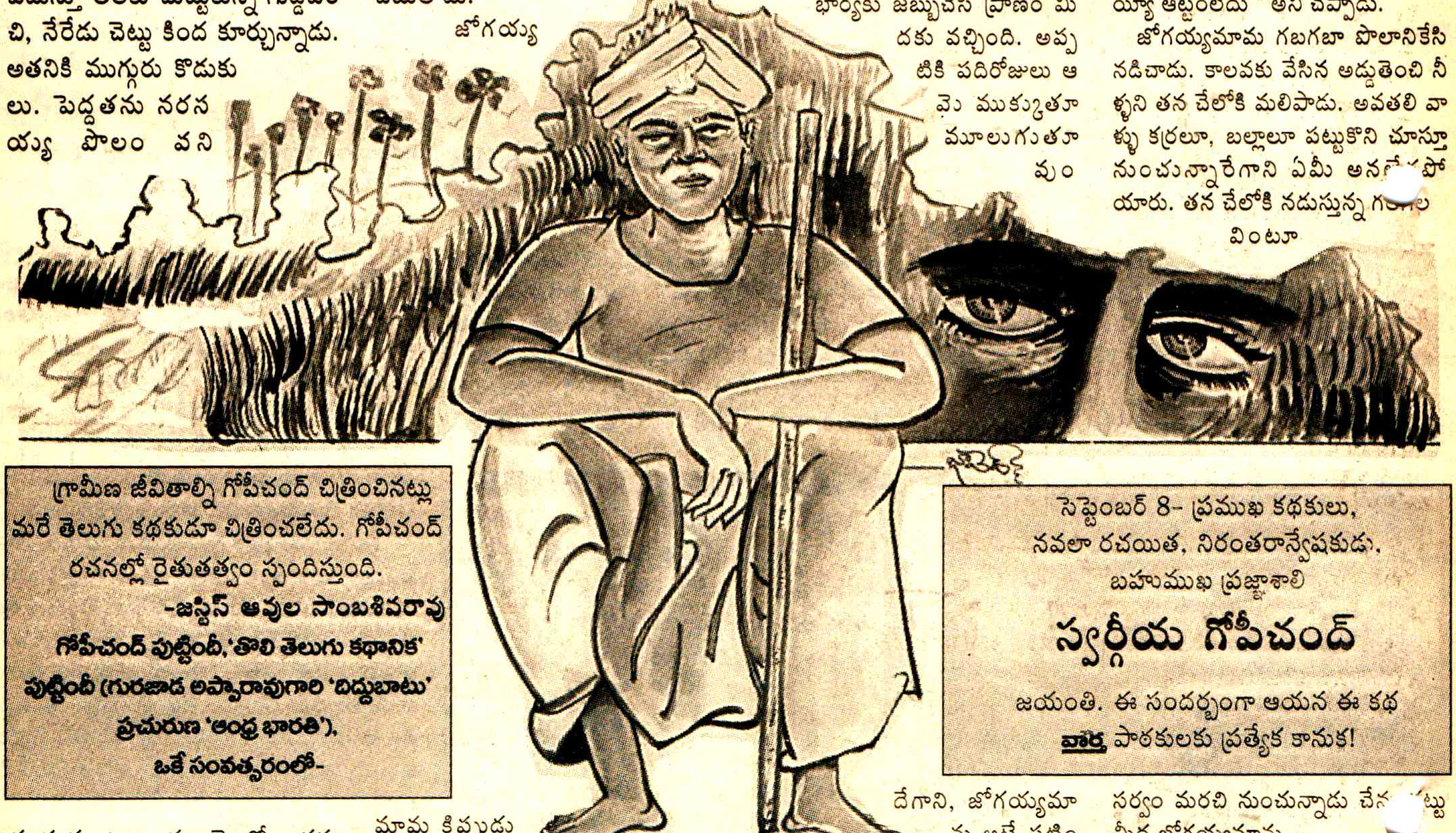

చూసుకుంటున్నాడు. రెండో అతను దారయ్య బట్టల దుకాణం పెట్టి సొంతంగా నాలుగురాళ్ళు సంపాదిస్తున్నాడు. ఆఖరి కొడుకు వెంకటసుబ్బయ్య ఇంగ్లీషు చదువు చదువుకున్నాడు. వీళ్ళుకాక అతనికిద్దరు కూతుళ్ళు. అతని పిల్లలందరికీ అతనంటే ఇష్టమే. అతనికీ వాళ్ళంటే ప్రేమేకాని అవసరమైతే వాళ్ళను చూడకుండా ఉండగలడుకాని, తన పొలాన్ని మాత్రం చూసుకోకుండా ఒక్క మాటుకూడా ఉండలేడు. పిల్లలందరూ పొలంమీద పాటుపడాలని ఉంటుందతనికి. పొలాన్ని వృద్ధిచెయ్యడానికి వాళ్ళుపుట్టింది. అందుకనే బట్టల దుకాణం పెట్టిన కొడుకుమీద మనసులో కొంచెంకోపం. " వాడు మంచివాడే. పె

ళ్లాంమాటవిని చెడిపోయాడు " అని చెబుతాడు.

జోగయ్య

మామ కిప్పుడు వందెకరాలు వుంది. ఆస్తిలో ఎక్కువభాగం తాను రెక్కలమీద సంపాదించినదే. అందుకని మిగిలిన బాంధవ్యాలన్నీ ఆస్తిముందు స్వల్పంగా కనిపిస్తాయి అతనికి.

పొలాన్ని ప్రాణప్రదంగా కాపాడతాడు. పొలం బాగా పండటానికి ఏపనైనా చేస్తాడు. అనేకసార్లు తన ప్రాణాలను లెక్కచెయ్యకుండా అవతల వాళ్ళు వేయించిన అడ్డకట్టను తీయించి, తన చేనుకి నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు జోగయ్య. " ఎవళ్లొస్తారో రండి " అని దుడ్డుకర్ర పట్టుకొని చేనుగట్టుమీద నుంచుంటే వూరువూరంతా హడలెత్తి పోయేది. బాగా నెర్రెగొట్టిన తనచేను నీటిని గుటగుటా తాగుతుంటే పసివానికి స్తన్యాన్నిస్తూ పరవశత్వంతో కూర్చునే తల్లిలా నుంచునేవాడు. కొడుకులు పెరిగొ

చ్చింతర్వాత " మేం వుండగా నీకెందుకీ తాపత్రయం, కృష్ణా రామా అనుకుంటూ కాలం గడుపుకోక " అంటున్నారు. వాళ్ళకేం తెలుసు పసిగాయలు! యీ తాపత్రయంవల్ల తనెంత సుఖపడుతున్నదీ వాళ్ళకు అదేం అనుభవం కాదు.

నెలరోజులక్రితం జోగయ్యమామ భార్యకు జబ్బుచేసి ప్రాణం మీదకు వచ్చింది. అప్పటికి పదిరోజులు ఆవె ముక్కుతూ మూలుగుతూ వుం

దేగాని, జోగయ్యమామ అట్టే పట్టించుకోలేదు. ఆవిషయం యింట్లోవాళ్ళు ఎవళ్ళు కదిలించినా, " రోగాలు మనుష్యులకురాక మానులకు వస్తాయా?" అంటూ వెళ్ళేవాడు. దమ్ము చేసేరోజులవి. అతనికి తీరేదికాదు. ఏదైనా జబ్బు అంతతొందరగా మూసుకొస్తుందనుకోలేదు అతను. " నువ్వింట్లోవుండు అమ్మని కనిపెట్టుకొని, నేను చేను తడిపించి వస్తాను " అని పెద్దకొడుకన్నాడేగాని జోగయ్యమామ యింటి దగ్గర వుండలేకపోయాడు. అసలే నీటికి ఎద్దడిగా ఉంది. ఎవరు అడ్డంలేస్తారో. తన పెద్దకొడుకు బుద్ధిమంతుడేకాని ఉట్టి అర్భకుడు. ఆవలివాళ్ళు నోరు చేసుకుంటే వెనక్కుతగ్గుతాడు. తీరా పొలంతడవకపోతే, తరువాత ఏమనుకునేం లాభం? అందుకని వూళ్లో వైద్యుడిచేత భార్యకు నాలుగు మాత్రలు ఇప్పించి, కాసిని నీళ్ళు

తాగించి " కళ్లుమూసుకు పడుకో, కునుకు పడుతుంది" అని చెప్పి పొలం బయలుదేరాడు. వూరిచివర చింతచెట్టు దగ్గరికి వచ్చేసరికి కొడుకు పంపిన మనిషి ఎదురుగుండా వచ్చాడు. " అవతలవాళ్ళు కర్రలూ, బల్లాలూ పుచ్చుకొని సిద్ధంగా వున్నారు. నరసయ్యకి కాలూ చెయ్యీ ఆట్టంలేదు " అని చెప్పాడు.

జోగయ్యమామ గబగబా పొలానికేసి నడిచాడు. కాలవకు వేసిన అడ్డుతెంచి నీళ్ళని తన చేలోకి మలిపాడు. అవతలి వాళ్ళు కర్రలూ, బల్లాలూ పట్టుకొని చూస్తూ నుంచున్నారేగాని ఏమీ అన[illegible]పోయారు. తన చేలోకి నడుస్తున్న గ[illegible]ల వింటూ

సర్వం మరచి నుంచున్నాడు చేన[illegible]ట్టు మీద జోగయ్యమామ.

" అమ్మ కెట్లా వుంది? " అడిగాడు నరసయ్య.

" ఉంది " అన్నాడు జోగయ్యమామ.

" తగ్గిందా? " అడిగాడు నరసయ్య.

" తగ్గ కేం జేన్తుంది?" అన్నాడు నరసయ్య.

" ఇక మనం వెళ్దాం " అన్నాడు నరసయ్య. యీ మాటకు జోగయ్యమామ అదిరిపడ్డాడు. " చేనంతా తడవకముందే విడిచి వెళ్ళడమే? " అన్నాడు జోగయ్యమామ.

" ఇంట్లో ఎవరూలేరు మంచికైనా, చెడుకైనా " అన్నాడు నరసయ్య అదుర్దాగా. " నువ్వు వెళ్లు. నేనిక్కడే వుంటా " అన్నాడు జోగయ్య. నరసయ్యకు తెలుసు - తన తండ్రి పని మధ్యలో విడిచిరాడని. ఇష్టంలేక పోయినా ఏమీ అనలేక తన తండ్రిని చేనుగట్టుమీద విడిచిపెట్టి

గ్రామీణ జీవితాల్ని గోపీచంద్ చిత్రించినట్లు మరే తెలుగు కథకుడూ చిత్రించలేదు. గోపీచంద్ రచనల్లో రైతుతత్వం స్పందిస్తుంది.

-జస్టిస్ ఆవుల సాంబశివరావు

గోపీచంద్ పుట్టింది, 'తొలి తెలుగు కథానిక' పుట్టింది (గురజాడ అప్పారావుగారి 'దిద్దుబాటు' ప్రచురుణ 'ఆంధ్ర భారతి'), ఒకే సంవత్సరంలో-

సెప్టెంబర్ 8- ప్రముఖ కథకులు, నవలా రచయిత, నిరంతరాన్వేషకుడు, బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి

స్వర్గీయ గోపీచంద్

జయంతి. ఈ సందర్భంగా ఆయన ఈ కథ **వార్త** పాఠకులకు ప్రత్యేక కానుక!

యింటికి వెళ్ళాడు నరసయ్య.

కాకులు కూస్తుంటే కబురు వచ్చింది - జోగయ్యమామను తక్షణం రమ్మని. అతనికి తెలుసు - తనకూ, తన భార్యకూ ఋణానుబంధం తీరిపోతూవుందని. కాని చేను యింకా వొకకొన తడవాల్సి వుంది. చూస్తూ చూస్తూ పని మధ్యన వెళ్ళలేక పోయాడు.

నీళ్ళు నెమ్మదిగా పారుతూ నెర్రెల్ని, బొరియల్ని నింపుతూ ఆకొనని తడిపింది. అప్పుడు జోగయ్యమామ గబగబా యింటికి బయలుదేరాడు భార్యని చూద్దామని. అతను వెళ్ళేటప్పటికి ఆమె అవసాన దశలో ఉంది. ఆ అవస్థలోకూడా ఆమె ఇంటినంగతులు మాట్లాడుతూవుంది. “మూడోవాడికి ముడివెయ్యమంటే నా మాట విన్నారుకాదు ” అని భర్తని నిష్ఠూరాలాడింది. రెండోకోడలు తన మాట వినటంలేదని అక్కసు వెళ్ళబోసుకుంది. “[illegible]లుకలు పురుగుల్ని కొట్టిపోస్తున్నాయ్. కస్త మట్టి రాయించమంటే రాయించకపోతిరి” అన్నది. “ బట్టలకి బాగా గంజి పెట్టడంలే ” దని చాకలిదానిమీద కేకలు వేసింది. తనే మజ్జిగ చెయ్యాలని కవ్వంకోసం లేవబోయింది. “ పెద్దకోడలికి వెన్నతియ్యడమే చేతకాదు. సగానికి సగం మజ్జిగలోనే విడిచి పెడుతుంది ” అని చెప్పింది. తను గుటుక్కుమన్న తర్వాత యీ కాపరం ఏమవుతుందో అని వేదన పడ్డది.

“ ఆ మాటలన్నీ ఇప్పుడెందుకు? ఒక్క క్షణం నిశ్చలంగా ఉండు ” అన్నాడు జోగయ్య మామ.

కాని ఆమెనోటికి మూత పడలేదు. ఆఖరినిమిషం వరకూ మాట్లాడుతూనే ఉంది. అందరికీ ఏదో ఒకటి చెపుతూనే ఉంది. పనులు పురమాయిస్తూనే ఉంది. చివరికి “ అబ్బో అబ్బో..” అంటూ బాధపడు[illegible] జోగయ్యమామ చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుంది. అతని చెయ్యిపట్టుకునే యీ లోకాన్ని విడిచింది.

* * *

సరీగా యిప్పటికి నెల, ఆమె ఆలోకాన్ని విడిచి. భార్య జబ్బు లెక్కచెయ్యకుండా, ప్రాణాలను లెక్కచెయ్యకుండా అంత కష్టపడి నీరు పెట్టిన చేను మూస తిరిగింది. కూలివాళ్ళు కలుపుతీస్తున్నారు. హుషారుగా పాడుతున్నారు ఆడవాళ్ళు, మొగవాళ్ళూ కలిసి.

జోగయ్యమామ అట్లాగే నేరేడుచెట్టునానుకొని కూర్చున్నాడు. అతని మనస్సు ఇదివరకంత స్థిరంగా వుండటంలేదు. తన భార్య చనిపోయేటప్పుడు పడిన తాపత్రయం అతను మరచిపోలేకపోతున్నాడు. ఆమెకు తెలుసు తను పోతున్నానని, కాని ఒక్కనిద్రపోయి లేచేదానికిమల్లే మాట్లాడింది. పోయేదానికి తన కెందుకివన్ని? ఒకళ్ళకు మాత్రం ఎందుకు ? అంతా పోయేవాళ్ళే. అయితే యిక కావలసిందెవరికి? పొలంలోనుంచి పాట వినిపించింది.

ఒకసారి కన్ను తెరచి తనపొలం అంతా పారచూశాడు జోగయ్యమామ. ఆ మధ్య తన మనుమడు తనతో పొలం వచ్చాడు. “ తాతయ్యా, మన పొలం ఏది?” అని అడిగాడు. “ నీకు కనబడుతున్నదంతా మందేరా ” అన్నాడు. వంద యెకరాల ఏక కండ్రిక. తన మనుమడికి ఆవలితట్టు కనబడకుండా సముద్రంలా వున్న పొలం చూపిస్తూ “ ఇదంతా మందేరా ” అన్నప్పుడు అతని మనస్సు ఆనందంతో నిండింది. మొట్టమొదట తానీపూరు ఎడ్ల బేరానికి వచ్చాడు. తానెవరికయితే ఎడ్లని అమ్మాడో, ఆ ఆసామికే ఇల్లరికపుటల్లుడు అయ్యాడు. తన నడవడికచూసి . తన వ్యవహారజ్ఞానం చూసి ఆ ఆసామి మోజుపడి కూతుర్ని తనకిచ్చిచేసి ఇంట్లో పెట్టుకున్నాడు. ఆనాటినుంచి వళ్ళుదాచుకోకుండా తాను పనిచేశాడు. తను అడుగుపెట్టినప్పుడు తన మామకి అయిదెకరాలు ఉండేది. తన చెమటతో తడిపి, పండించి పది సంవత్సరాలు తిరిగొచ్చేటప్పటికి ఆ అయిదెకరాలకీ మరొక అయిదెకరాలు జత చేశాడు. తన మామకి తనమీద గురి ఏర్పడ్డది. ఆయన పోతూ పోతూ “ నిన్ను దగ్గరికి తీసినందుకు నా పరువు నిల్పావు ” అన్నాడు. తను పడిన కష్టమంతా ఆ ఒక్కమాటతోనే తీరిపోయింది. తన మామ చనిపోయేటప్పటికి వందెకరాలు చేశాడు. కాని వృద్ధి చేస్తున్నపుడు తనకు కలిగిన ఆనందం యిప్పుడు కల్గటంలేదు. రోజూ పొలం రావడం, పొలాన్నంతా ఒక్కసారి చూసుకోవడం, పాలేళ్లను గదమాయించడం - ఇంతవరకే మిగిలింది. అంటే ఆ ఆనందం పోయి అలవాటే మిగిలింది.

జోగయ్యమామ నేరేడుచెట్టు కానుకొని అట్లాగే కూర్చున్నాడు. పొద్దు నెత్తి మీదికొచ్చింది. నేరేడు చెట్టు ఆకుల్లోంచి ఎండ జోగయ్యమామ ముఖంమీద పడ్డది. ఆ వేడికి ఆయన కన్ను నెమ్మదిగా తెరచి చూశాడు. పొలంలో కూలీలు లేరు.

“ తాతా అన్నం తెచ్చా ” అని మనుమరాలు గిన్నెకిందబెట్టి గిన్నెకు కట్టిన గుడ్డ విప్పింది. ఒకపక్క గోంగూర పచ్చడి నల్లగా నిగనిగ లాడుతూంది. ఒకపక్క ఆవకాయ పచ్చడి ఎర్రగా నెత్తురుముద్దలా ఉంది. ఆరెంటి మధ్యా తెల్లటి అన్నం.

సర్దుకొని గబుక్కున లేవబోయాడు. కదిలాడు. ఎదురుగా చెట్లకు కట్టిన మూటలు విప్పుకొని కూలీలు బువ్వతినటం చూశాడు. కొంతమంది అన్నం ముద్దలు మింగుతున్నారు. కొందరు తలగుడ్డలు విప్పుకొని పడుకున్నారు.

‘ లేవండర్రా ’ అని కేకలేశాడు. జోగయ్యమామ. “ ఇంతవయస్సులో దొరకెంత యావ. ” అని నవ్వుకున్నారంతా. “ ఇప్పుడేగా దొరా, కూటి కొచ్చింది ” అన్నాడొకడు కేరింతలు కొడుతూ. ఒక్కొక్కళ్లూ మళ్లీ చేలోకి దిగారు.

జోగయ్యమామ ఒక్కసారి ఊరివైపు చూశాడు. మధ్యాహ్నం పూట ఆ నేరేడు చెట్టుకింద అన్నం తినటం జోగయ్య మామకు అలవాటు. ఇప్పటికీ ఆయన మనుమరాలు రోజూ అన్నం తెచ్చిపెడుతుంది. దూరంగా అన్నంగిన్నె నెత్తిమీద పెట్టుకొని మనుమరాలు రావటం చూశాడు. మబ్బు బాగా వేసింది. వర్షం వస్తుందేమో. తాను తడిస్తే ఫరవాలేదు. కాని, తన మనుమరాలు తడుస్తుందేమో! వర్షం ఎక్కువైతే పనసచెట్టుక్రింద గుడిశలోకి వెళ్ళాలి. ఎప్పటి గుడిశ. మొట్టమొదట తాను చేను కొన్నప్పుడు వేసిన గుడిశ. ఎండకు ఎండుతూ, వానకు తడుస్తూ అట్లాగే నిలబడి వుంది.

“ తాతా అన్నం తెచ్చా ” అని మనుమరాలు గిన్నెకిందబెట్టి గిన్నెకు కట్టిన గుడ్డ విప్పింది. ఒకపక్క గోంగూర పచ్చడి నల్లగా నిగనిగ లాడుతూంది. ఒకపక్క ఆవకాయ పచ్చడి ఎర్రగా నెత్తురుముద్దలా ఉంది. ఆరెంటి మధ్యా తెల్లటి అన్నం.

“ నువ్వు తింటూ వుండు తాతయ్యా, నేను చేలోకి వెళ్లివస్తా ” అంటూ రివ్వున పరుగెత్తింది మనుమరాలు. జోగయ్యమామ నెమ్మదిగా లేచాడు. బట్టలు దులుపుకొని తలకు చుట్టుకొని కర్రపోటు లేసుకుంటూ గట్టు దిగాడు. కాలువలో నీళ్ళు దోసెడు తీసుకొని నోట్లోపోసుకొని పుక్కిలి పూశాడు. నెమ్మదిగా మళ్ళీ నేరేడు చెట్టుదగ్గరకొచ్చి కూర్చున్నాడు. కర్ర పక్కన పెట్టుకొని అన్నం గిన్నె ముందుకు లాక్కున్నాడు. ఒకలొట్ట వేశాడు. ధ్వని కలగలేదు. అలవాటు ప్రకారం ఆవకాయ పచ్చడి నాలిక్కి రాసుకొని, అలవాటు ప్రకారం లొట్ట వేశాననుకున్నాడు, బాగుందనుకొని.

* * *

చేలో కూలివాళ్లు కలుపు తీస్తున్నారు. జోగయ్యమామ మనుమరాలు కాసేపు గట్టుమీద నుంచుని చూసింది. కూలివాళ్ళు చిన్నదొరసాని వచ్చిందని పరిహాసమాడారు. పరికిణీ కాళ్లకు తగలకుండా చేత్తోపట్టుకొని చేనుగట్టుమీదుగా తాత దగ్గరకు పరిగెత్తడం మొదలు పెట్టింది. దారిలో తండ్రి కనిపించాడు.

“ జెరీ పరికిణీ వేసుకొచ్చావే అమ్మా, చేలోకి! బురదకాదూ? ” అని అడిగాడు.

“ తాత వేసుకు రమ్మన్నాడు నాన్నా. యీ పరికిణీ కట్టుకొస్తే చూడాలన్నాడు ” అన్నది.

“ చూశాడా?”

“ మరిచిపోయాడు ”

“ తాత అన్నం తిన్నాడా అమ్మా? ”

“ పెట్టొచ్చాను ”

“ ఎక్కడున్నాడు ?”

“ అదే ఆ నేరేడు చెట్టు కిందే ”

ఇద్దరూ నేరేడు చెట్టు దగ్గరకు బయలుదేరారు. ఆకాశం మబ్బేసింది. వర్షమొస్తుందేమో అనుకున్నాడు నర్సయ్య. అరవై ఏళ్ళునిండినా తండ్రిపొలం రావటం నర్సయ్యకి ఇష్టంలేదు. పొలానికి అన్నం తెప్పించుకోవటం అసలు ఇష్టంలేదు. అతను వూళ్లో పంచాయితీ బోర్డు ప్రెసిడెంటు, కొంచెం పరువుగా బ్రతకాలంటాడు. కాని ఏం లాభం ? తండ్రి తనమాట వినడు. నేను గట్టుమీద అన్నం తింటే పరువు పోతుందా అంటాడు.

యెక్కడో ఉరిమింది. మెరుపుకూడాను. చిటపట చినుకులు. చిట్టి నాలుక సాచి చినుకులు రుచిచూస్తోంది నడుస్తూ. గబగబా నర్సయ్య నేరేడు చెట్టు దగ్గరకు నడిచాడు. చెట్టునానుకొని కూర్చొని ఉన్నాడు తండ్రి.

చేతికర్ర, తలపాగా ఒకపక్కన పడి ఉన్నాయి. కళ్ళుమూసుకుని ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నాడు. అవసరం వున్నా లేకపోయినా ఆలోచించడం తప్పదు. గుప్పిడి ముక్కుకి ఆనించుకొని ఏదో వాసన చూస్తున్నాడు. గుప్పెట్లో ఏముంది? పువ్వా? కాదు. పొగాకా? కాదు. మన్ను.... వట్టిమన్ను ! - నేరేడు చెట్టు క్రింది రేగడి మన్ను.

“ అయ్యా, అయ్యా ” అని పిలిచాడు కొడుకు - మళ్ళా పిలిచాడు.

“ అబ్బాయ్ ” - నీరసంగా తండ్రి మాట, గుప్పిడి సడలి చెయ్యి క్రిందికి వాలిపోయింది. మన్ను ధారగా పడింది. మట్టి మట్టిలో కలిసింది.

“ అయ్యా, అయ్యా ?”

అయ్య మరి పలకలేదు.